

VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG NINH THỰC HIỆN CHỨC NĂNG KIỂM SÁT HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP, GÓP PHẦN XÂY DỰNG HỆ THỐNG TƯ PHÁP NGHIÊM MINH, CÔNG BẰNG, LIÊM CHÍNH

LƯƠNG PHÚC SƠN*

“ Có thể khẳng định rằng, chức năng kiểm sát hoạt động tư pháp của Viện kiểm sát để bảo đảm sự tuân thủ pháp luật, ngăn ngừa việc lợi dụng, lạm dụng quyền lực công trong hoạt động tư pháp. Trong những năm qua, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh đã thực hiện tốt chức năng này, phục vụ tốt nhiệm vụ chính trị của địa phương, góp phần xây dựng hệ thống tư pháp nghiêm minh, công bằng, liêm chính. ”

Từ khóa: Kiểm sát hoạt động tư pháp; Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh.

Nhận bài: 17/02/2022; biên tập xong: 10/3/2022; duyệt bài: 27/3/2022.

1. Kết quả thực hiện chức năng kiểm sát hoạt động tư pháp của Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh

Trong kiểm sát việc tiếp nhận, giải quyết nguồn tin về tội phạm, khởi tố, điều tra, xét xử vụ án hình sự

- Công tác kiểm sát việc tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm và kiến nghị khởi tố, điều tra vụ án hình sự:

Viện kiểm sát nhân dân (VKSND) tỉnh Quảng Ninh đã chủ động thực hiện nhiều biện pháp nhằm bảo đảm thực hiện tốt hơn

nhiệm vụ chống oan, sai và bỏ lọt tội phạm ngay từ giai đoạn tiếp nhận, giải quyết nguồn tin về tội phạm, kê cả trên các phương tiện thông tin đại chúng, đặc biệt là nguồn tin về tội phạm được dư luận xã hội quan tâm; tăng cường trực tiếp kiểm sát; tham gia phân loại, xử lý ngay từ đầu các nguồn tin có dấu hiệu tội phạm; vụ việc phức tạp đều được đưa ra họp liên ngành để

**Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh.*

thống nhất quan điểm giải quyết; trường hợp bắt quả tang, giữ người trong trường hợp khẩn cấp, lãnh đạo hai cấp Viện kiểm sát phải trực tiếp phân loại, thống nhất cùng lãnh đạo Cơ quan điều tra để quyết định việc phê chuẩn bắt giữ. Do vậy, hàng năm số người bị tạm giữ, sau đó được trả tự do, không xử lý hình sự chiếm tỉ lệ rất nhỏ (dưới 0,1%). Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh cũng đã chủ động xây dựng các quy chế phối hợp với cơ quan chức năng¹. Định kỳ 06 tháng, 01 năm, Viện kiểm sát và các đơn vị ký quy chế phối hợp tổ chức sơ kết, tổng kết việc thực hiện để rút kinh nghiệm và đề ra các biện pháp phối hợp chặt chẽ, hiệu quả.

Trong giai đoạn điều tra, Viện kiểm sát đã kiểm sát chặt chẽ căn cứ khi phê chuẩn các biện pháp ngăn chặn, bảo đảm việc bắt, tạm giữ, tạm giam có căn cứ, đúng pháp luật, phục vụ hiệu quả hoạt động điều tra, không để xảy ra việc lạm dụng biện pháp tạm giam². Viện kiểm sát nhân dân tỉnh

1. Viện kiểm sát hai cấp tỉnh Quảng Ninh và các phòng nghiệp vụ ký quy chế phối hợp với các cơ quan có liên quan đến công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố như: Viện kiểm sát nhân dân tỉnh và các ngành (Công an - Bộ đội biên phòng - Hải quan - Kiểm lâm - Thanh tra - Thuế - Quản lý thị trường) ký Quy chế số 01/2019/QCPH-LN ngày 30/7/2019 trong công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố; Phòng 1 (VKSND tỉnh) - Phòng PC 04 (Công an tỉnh) - Phòng phòng chống ma túy và tội phạm (Bộ đội biên phòng tỉnh) - Đội kiểm sát phòng chống ma túy (Cục Hải quan tỉnh) và Đoàn đặc nhiệm phòng chống ma túy số 1 (Bộ Tư lệnh Cảnh sát biển) ký Quy chế phối hợp công tác số 02/QCPH-LP ngày 08/01/2020 trong công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố và khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử các vụ án về ma túy.

2. Trong nhiệm kỳ (từ năm 2016 – 2021), VKSND tỉnh Quảng Ninh đã quyết định không phê chuẩn 08 lệnh bắt người bị giữ trong trường hợp khẩn cấp, 02 quyết định gia hạn tạm giữ, 02 lệnh bắt tạm giam, 01 lệnh tạm giam; hủy bỏ 05 quyết định tạm giữ.

Quảng Ninh theo sát Cơ quan điều tra trong từng hoạt động điều tra, chú trọng bảo đảm tốt các quyền của bị can như: Quyền được trợ giúp pháp lý, quyền có người bào chữa, quyền im lặng...; kiểm sát chặt chẽ việc đình chỉ điều tra vụ án, bị can; chú trọng việc yêu cầu áp dụng các biện pháp tố tụng ngay trong giai đoạn khởi tố, điều tra để bảo đảm thu hồi triệt để tài sản do phạm tội mà có, nhất là tội phạm về tham nhũng.

Bên cạnh đó, VKSND tỉnh Quảng Ninh còn quản lý, kiểm sát chặt chẽ các trường hợp tạm đình chỉ; phối hợp kịp thời để khởi tố, điều tra, truy tố và xét xử nghiêm minh các vụ án phục vụ nhiệm vụ chính trị; đồng thời, xây dựng, ban hành các quy chế phối hợp để tháo gỡ vướng mắc trong thực tiễn giải quyết án³; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình kiểm sát như ghi âm, ghi hình trong khám nghiệm, hỏi cung, lấy lời khai và báo cáo án; chủ động sơ kết việc thực hiện các quy chế nghiệp vụ, quy chế phối hợp và tổng kết, rút kinh nghiệm những tồn tại, hạn chế, nhân rộng những cách làm hay, sáng tạo.

- Công tác kiểm sát xét xử vụ án hình sự:

Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh quán triệt nhận thức rằng hoạt động kiểm sát xét xử có hiệu quả là điều kiện để hoạt động thực hành quyền công tố được đúng đắn, chính xác, khách quan và ngược lại. Hai hoạt động này đều nhằm mục đích

3. Như Quy chế phối hợp số 01/QCPL-LN ngày 23/6/2020 giữa VKSND tỉnh - Cơ quan điều tra Công an tỉnh - Trung tâm pháp y về giám định pháp y thương tích trong tố tụng hình sự; Quy chế phối hợp số 3838/QCPH-LN ngày 02/11/2020 giữa VKSND tỉnh - Công an tỉnh - Sở Lao động và Thương binh - Xã hội về điều tra, giải quyết các vụ tai nạn lao động trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh...

bảo đảm cho việc truy tố và xét xử đúng người, đúng tội, đúng pháp luật, không làm oan người vô tội và không để lọt tội phạm, bảo đảm quyền con người trong tố tụng hình sự, nhất là quyền của bị cáo. Do đó, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã triển khai nhiều biện pháp để nâng cao hiệu quả công tác này, như ký Quy chế phối hợp số 01/QCPH-LN ngày 14/8/2020 giữa Ban Cán sự đảng VKSND tỉnh với Ban Cán sự đảng Tòa án nhân dân tỉnh “về việc tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện chức năng, nhiệm vụ”. Qua đó, tháo gỡ nhiều khó khăn, vướng mắc trong áp dụng pháp luật, tổ chức có hiệu quả các phiên tòa rút kinh nghiệm, án điểm, lưu động, phiên tòa trực tuyến, áp dụng số hóa và trình chiếu chứng cứ tại phiên tòa của Kiểm sát viên, nhất là phiên tòa trực tuyến kết nối với cơ sở đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của ngành Kiểm sát nhân dân để giảng viên, sinh viên học tập, trao đổi, rút kinh nghiệm; cử cán bộ, Kiểm tra viên giúp việc cho Kiểm sát viên thực hiện việc trình chiếu chứng cứ tại phiên tòa nhằm nâng cao tính thuyết phục trong tranh tụng; kịp thời ban hành các kiến nghị và thông báo rút kinh nghiệm về những vi phạm, thiếu sót trong hoạt động tố tụng; chủ động rà soát, kiểm tra và giải quyết dứt điểm những vụ án có dấu hiệu oan, sai, khiếu kiện kéo dài; kịp thời kháng nghị các bản án, quyết định vi phạm.

Trong công tác kiểm sát việc tạm giữ, tạm giam và thi hành án hình sự

Công tác kiểm sát việc tạm giữ, tạm giam và thi hành án hình sự tiếp tục được tăng cường và ngày càng hiệu quả, có ý nghĩa thiết thực hơn, góp phần quan trọng vào việc tăng cường pháp chế trong hoạt động tư pháp.

Số lượng các cuộc kiểm sát trực tiếp được tăng cường; phương thức kiểm sát để phát hiện vi phạm được Viện kiểm sát tỉnh Quảng Ninh vận dụng linh hoạt hơn trước⁴; chất lượng yêu cầu, kiến nghị, kháng nghị từng bước được nâng lên (trong đó có nhiều kiến nghị phòng ngừa mang tính chất tổng hợp), được các cơ quan hữu quan nghiêm túc tiếp thu, sửa chữa, chấn chỉnh nên nhiều vi phạm được chấm dứt, góp phần bảo đảm công tác này được thực hiện đúng quy định của pháp luật, hạn chế tình trạng vi phạm pháp luật. Đồng thời, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã phối hợp chặt chẽ với Tòa án, cơ quan Thi hành án hình sự rà soát, đối chiếu số liệu về thi hành án tử hình, các bị án bị phạt tù còn tại ngoại, không tự nguyện thi hành án đã có đủ điều kiện để thi hành theo đúng pháp luật; chủ động xác minh, kiên quyết yêu cầu đưa bị án đủ điều kiện đi thi hành án; kiểm sát chặt chẽ việc xét miễn, giảm, đặc xá, hoãn, tạm đình chỉ thi hành án⁵.

4. Viện kiểm sát tỉnh Quảng Ninh đã vận dụng, thực hiện nhiều hơn phương thức yêu cầu, kiểm sát đột xuất khi phát hiện các trường hợp người bị tạm giữ, tạm giam, phạm nhân trốn, chết do tự sát, bị đánh, phạm tội mới hoặc phát hiện có dấu hiệu vi phạm nghiêm trọng tại nơi giam giữ.

5. Từ 2016 đến 2021, VKSND hai cấp tỉnh Quảng Ninh đã tiến hành 959 cuộc trực tiếp kiểm sát tại các Nhà tạm giữ, Trại tạm giam; qua kiểm sát, ban hành 76 kháng nghị, 241 kiến nghị yêu cầu khắc phục vi phạm, đều được chấp nhận; kiểm sát 10.926 bị án, 193 phiên họp xét rút ngắn thời gian thử thách, trong đó yêu cầu Tòa án ra quyết định thi hành án đối với 12 trường hợp, yêu cầu Công an áp giải 59 trường hợp và truy nã 01 trường hợp, phát hiện và đề nghị Tòa án buộc 02 người được hưởng án treo phải chấp hành hình phạt tù của bản án do vi phạm nghĩa vụ và đề nghị đưa ra khỏi danh sách 09 trường hợp đề nghị giảm thời hạn chấp hành án phạt tù không đủ điều kiện, tiêu chuẩn và đều được chấp nhận; ban hành 112 kháng nghị, 826 kiến nghị trong thi hành án hình sự, đều được chấp nhận, tiếp thu.

Thông qua kiểm sát việc bắt buộc chữa bệnh, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã phát hiện nhiều vi phạm trong việc áp dụng, thi hành án như: Làm thủ tục xác nhận bệnh án điều trị hoặc giám định y khoa về tình trạng sức khỏe không đúng với thực tế để trốn tránh việc thi hành án. Do đó, Viện kiểm sát tỉnh Quảng Ninh đã tiến hành xác minh, làm rõ và có biện pháp để chấn chỉnh, chấm dứt tình trạng này⁶; phối hợp có hiệu quả với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc kiểm tra, giám sát việc chấp hành pháp luật trong công tác tạm giữ, tạm giam và thi hành án hình sự.

Trong công tác kiểm sát giải quyết vụ án hành chính, vụ việc dân sự, hôn nhân và gia đình, kinh doanh, thương mại, lao động và những việc khác theo quy định của pháp luật

Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh đã thực hiện nghiêm túc vai trò, trách nhiệm kiểm sát việc tuân theo pháp luật trong hoạt động tố tụng dân sự, tố tụng hành chính. Ban Cán sự đảng VKSND tỉnh chỉ đạo: “Tiếp tục đầu tư về mọi mặt nhằm nâng cao chất lượng kiểm sát giải quyết án dân sự, hành chính. Nhận thức đúng, thực hiện đủ nhiệm vụ, quyền hạn theo quy định của pháp luật; nâng cao chất lượng bài phát biểu của Kiểm sát viên tại phiên tòa, phiên họp; nâng số lượng, chất lượng bản kháng nghị; chú trọng ban hành kiến nghị tổng hợp,

6. Sau khi xác minh, có 07 trường hợp được hoãn, tạm đình chỉ nhiều năm vì lý do sức khỏe đã tự giác thi hành án. Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh ban hành 02 yêu cầu Tòa án hủy quyết định hoãn thi hành án trái pháp luật, 01 kiến nghị với Sở Y tế tỉnh trong việc giám định sức khỏe đối với người bị kết án, đồng thời tham mưu cho Tỉnh ủy tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo. Đến nay, không còn tình trạng lợi dụng việc điều trị bệnh để hoãn hoặc tạm đình chỉ thi hành án.

nâng cao chất lượng kiến nghị phòng ngừa vi phạm pháp luật”; đã tổ chức nhiều hội nghị tập huấn, các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ, nhất là về những quy định mới của pháp luật liên quan trực tiếp đến nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của Viện kiểm sát, tổ chức nhiều cuộc tập huấn, bồi dưỡng kiến thức pháp luật về quản lý nhà nước trong lĩnh vực đất đai, đầu tư dự án, giải phóng mặt bằng...; tổ chức nhiều hội nghị rút kinh nghiệm qua những bản án, quyết định có vi phạm, sai sót bị hủy, sửa; lựa chọn những vụ án khó, phức tạp để tổ chức phiên tòa rút kinh nghiệm, trong đó có 05 phiên tòa được truyền hình trực tuyến đến các Viện kiểm sát cấp huyện để nâng cao kỹ năng nghiệp vụ cho Kiểm sát viên, Kiểm tra viên.

Bên cạnh đó, VKSND tỉnh Quảng Ninh bố trí các Kiểm tra viên, Chuyên viên tham gia ngồi cùng phiên tòa với Kiểm sát viên để giúp việc và học hỏi, rèn luyện kỹ năng nghiệp vụ và xác định đây là một chỉ tiêu đánh giá kết quả công tác năm của từng đơn vị. Ban Cán sự đảng VKSND tỉnh đã ban hành Nghị quyết số 86/NQ-BCSD về công tác kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính, vụ việc dân sự, hôn nhân gia đình, kinh doanh thương mại, lao động và những việc khác theo quy định của pháp luật trong VKSND tỉnh Quảng Ninh năm 2018 và những năm tiếp theo; phối hợp với Ban Cán sự Tòa án nhân dân (TAND) tỉnh ký Quy chế phối hợp số 01/QCPH-LN ngày 14/8/2020. Trong đó, yêu cầu Viện trưởng Viện kiểm sát cấp huyện phải trực tiếp chỉ đạo công tác này, tăng cường bố trí Kiểm sát viên, Kiểm tra viên có chất lượng để kiểm sát 100% bản án,

quyết định của Tòa án và tham gia đầy đủ các phiên tòa, phiên họp ở các giai đoạn sơ thẩm, phúc thẩm.

Kết quả của công tác này là các chỉ tiêu kiến nghị, kháng nghị và quyền yêu cầu đều vượt chỉ tiêu đề ra, tỷ lệ kháng nghị đã được xét xử chấp nhận đạt mức tuyệt đối (100%), (trước đó chỉ đạt trung bình 95,79%), các bản án bị hủy, sửa không có lỗi của Kiểm sát viên. Viện kiểm sát đã ban hành 439 kiến nghị với Tòa án các cấp nhằm khắc phục vi phạm; đồng thời, tổng hợp tình hình và ban hành 52 kiến nghị các cơ quan có thẩm quyền khắc phục những thiếu sót, vi phạm, có biện pháp giải quyết các điểm nóng, khiếu kiện bức xúc, kéo dài; giúp cho các cơ quan nhà nước thực hiện tốt hơn công tác quản lý nhà nước trong các lĩnh vực kinh tế, xã hội.

Trong công tác kiểm sát thi hành án dân sự, thi hành án hành chính

Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh chủ động kiểm sát việc phân loại các việc dân sự, kinh tế có và không có điều kiện thi hành để yêu cầu thi hành kịp thời đối với số có điều kiện, kiểm sát chặt chẽ việc cưỡng chế, kê biên tài sản có giá trị lớn, về tranh chấp nhà đất, tiêu hủy tang vật...; chú trọng kiểm sát thu hồi tài sản trong các vụ tham nhũng, chức vụ, kiểm sát trực tiếp, phát hiện vi phạm để kháng nghị, kiến nghị hoặc đề kịp thời yêu cầu xử lý. Đồng thời, thực hiện tốt quy chế phối hợp với cơ quan Thi hành án dân sự, Tòa án rà soát, giải quyết những việc tồn đọng, kéo dài, khiếu kiện phức tạp, án liên quan đến tín dụng ngân hàng. Trong đó, ưu tiên giải quyết những việc tồn đọng nhiều năm, việc có đơn thư kéo dài, được dư luận xã hội quan tâm⁷.

Trong công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo và kiểm sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo trong hoạt động tư pháp

Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh đã thể hiện rõ vai trò chủ trì, thực hiện có hiệu quả công tác phối hợp với các cơ quan tư pháp cùng cấp trong công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo trong hoạt động tư pháp. Những vụ việc liên quan đến trách nhiệm của nhiều ngành hoặc ảnh hưởng đến tình hình chính trị, trật tự xã hội ở địa phương được VKSND tỉnh Quảng Ninh chủ trì, phối hợp với các ngành liên quan xử lý, giải quyết theo đúng quy định của pháp luật và phù hợp thực tiễn. Đồng thời, phối hợp chặt chẽ với các cơ quan tư pháp giải quyết nhiều đơn, thư khiếu nại phức tạp, kéo dài trong các cơ quan tư pháp (nhất là những đơn, thư khiếu nại kêu oan, bức xúc, kéo dài, đơn do các cơ quan Đảng, Quốc hội, Đại biểu Quốc hội chuyển đến). Đối với những trường hợp khiếu nại bức xúc, kéo dài, có liên quan đến nhiều ngành, nhiều cấp ở địa phương, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã chủ động tham mưu với cấp ủy đảng, chính quyền địa phương về biện pháp tháo gỡ, phương án giải quyết. Do vậy, đã cơ bản giải quyết được các đơn khiếu kiện phức tạp, không để hiện tượng công dân lợi dụng quyền khiếu nại, tố cáo gây ảnh hưởng đến tình hình an ninh chính trị và trật tự xã hội,

7. Từ năm 2016 đến 2021, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã kiểm sát thụ lý 42.893 việc, 4.861 việc định giá, đấu giá, tiêu hủy vật chứng, kê biên, cưỡng chế thi hành án và 186 phiên họp xét miễn, giảm nghĩa vụ thi hành án; tiến hành 87 cuộc trực tiếp kiểm sát; xác minh điều kiện thi hành án 791 trường hợp. Qua đó, ban hành 19 kháng nghị, 452 kiến nghị vi phạm và 150 yêu cầu trong thi hành án dân sự, các kiến nghị, kháng nghị đều được tiếp thu.

góp phần ổn định chính trị ở địa phương⁸.

2. Một số tồn tại, hạn chế và nguyên nhân

Một số tồn tại, hạn chế

Một là, một số trường hợp kiểm sát việc tạm giữ, tạm giam, thi hành án phạt tù còn hạn chế, chưa kịp thời phát hiện vi phạm trong công tác quản lý người bị tạm giữ, tạm giam và phạm nhân để yêu cầu khắc phục; còn để xảy ra việc trốn khỏi nơi giam, giữ, đưa vật cấm vào nơi giam, giữ. Cá biệt còn trường hợp kiểm sát chưa tốt việc lập hồ sơ xét giảm án, không phát hiện được vi phạm, dẫn đến việc giảm án cho phạm nhân khi chưa đủ điều kiện.

Hai là, tính chất các vụ án dân sự, hành chính ngày càng phức tạp, nhất là các tranh chấp, khiếu kiện liên quan đến đất đai (nguồn gốc phức tạp, tài sản có giá trị lớn, chứng cứ chưa rõ ràng, đầy đủ, qua nhiều lần giải quyết, ở nhiều cấp xét xử, phạm vi áp dụng pháp luật rất rộng); ngày càng xuất hiện nhiều quan hệ dân sự có yếu tố nước ngoài; tranh chấp, khiếu kiện có nhiều đương sự nên vẫn còn những sai sót, vi phạm của cấp sơ thẩm, kể cả việc nội dung bản án chưa rõ, khó thi hành..., nhưng Viện kiểm sát không phát hiện được để kháng nghị kịp thời.

Ba là, mặc dù VKSND đã áp dụng nhiều biện pháp trong công tác kiểm sát thi hành án dân sự nhưng số việc thi hành án còn tồn

đọng nhiều năm trước chuyển sang thuộc loại án khó thi hành hoặc án đang thụ lý, giải quyết có tính chất phức tạp, trong khi đó số mới thụ lý ngày càng tăng, tính chất, mức độ vi phạm ngày càng đa dạng nên tỷ lệ thi hành án chưa cao.

Bốn là, một số yêu cầu, kiến nghị của VKSND chưa được các cơ quan liên quan thực hiện hoặc thực hiện chưa triệt để; chất lượng một số kiến nghị chưa cao, chưa mang tính vĩ mô. Điều này cho thấy vai trò của VKSND tuy đã được tăng cường nhưng còn hạn chế nhất định, hiệu quả chưa cao do phụ thuộc vào sự tự giác, nghiêm túc thực hiện kiến nghị của cơ quan, người có thẩm quyền bị kiến nghị.

Nguyên nhân của tồn tại, hạn chế

Một là, đội ngũ Kiểm sát viên, Kiểm tra viên ở VKSND còn mỏng, thường xuyên luân chuyển theo quy định, phải kiêm nhiệm nhiều khâu công tác nên phần nào hạn chế điều kiện tích lũy kiến thức, kinh nghiệm, hình thành chuyên môn sâu. Mặt khác, số lượng Kiểm sát viên ít, khối lượng công việc ngày càng nhiều, dẫn đến không thể kiểm sát triệt để, toàn diện tất cả các hoạt động tư pháp, còn có vi phạm, sai sót của cơ quan tư pháp nhưng không được phát hiện, khắc phục kịp thời; phần lớn các đơn vị phải lựa chọn những nội dung trọng tâm, lựa chọn xác suất để kiểm sát như kiểm sát một số buổi tạm giữ, tạm giam, chỉ nghiên cứu hồ sơ xét giảm thời hạn chấp hành án phạt tù hoặc chỉ xác minh trong trường hợp nghi ngờ có vi phạm...

Hai là, pháp luật tố tụng hình sự ngày càng đòi hỏi chặt chẽ hơn về yêu cầu chứng minh tội phạm, với nhiều quy trình, thủ tục tố tụng, thao tác nghiệp vụ. Tuy nhiên,

8. Từ năm 2016 đến 2021, VKSND tỉnh Quảng Ninh đã tiến hành 75 cuộc trực tiếp kiểm sát việc giải quyết đơn của các cơ quan tư pháp và 46 cuộc phúc tra việc thực hiện kiến nghị của Viện kiểm sát; ban hành 07 yêu cầu giải quyết đơn và 192 kiến nghị yêu cầu các cơ quan tư pháp khắc phục vi phạm. Các kiến nghị của VKSND đều được các cơ quan tư pháp chấp nhận và thực hiện đầy đủ việc khắc phục vi phạm.

số lượng và tỉ lệ Kiểm sát viên được giao vẫn còn ít so với số lượng công việc phải giải quyết, dẫn đến việc Kiểm sát viên phải kiểm sát số lượng vụ án quá lớn, không tránh khỏi tình trạng quá tải.

Ba là, theo quy định của các đạo luật mới về tư pháp, nhiệm vụ ngành Kiểm sát nhân dân tăng lên rất nhiều, đòi hỏi biên chế phù hợp; trong khi đó, Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Ban Chấp hành Trung ương về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức (Nghị quyết số 39) yêu cầu tinh giản 10% biên chế. Đây là thách thức lớn đối với ngành Kiểm sát nhân dân nói chung, VKSND tỉnh Quảng Ninh nói riêng. Thực hiện chủ trương của Đảng về tinh giản biên chế (Kết luận số 17-KL/TW ngày 11/9/2017 của Bộ Chính trị), kinh phí của ngành Kiểm sát nhân dân bị giảm trừ, trong khi kinh phí cấp cho việc triển khai các nhiệm vụ tăng thêm theo yêu cầu mới của pháp luật chỉ đáp ứng một phần yêu cầu của thực tế.

Bốn là, một số quy định của pháp luật còn thiếu cụ thể, chưa rõ ràng. Các văn bản hướng dẫn thi hành các đạo luật chậm được ban hành nên gây khó khăn cho việc nhận thức và áp dụng pháp luật thống nhất giữa các cơ quan tư pháp trong việc giải quyết các vụ án, vụ việc cụ thể, chưa bảo đảm việc áp dụng pháp luật nghiêm chỉnh và thống nhất. Bên cạnh đó, pháp luật còn thiếu quy định về cơ chế bảo đảm cho VKSND thực hiện quyền năng pháp lý của mình, cũng như thiếu chế tài cụ thể để xử lý những cơ quan qua thực hiện nhiệm vụ phát hiện tội phạm nhưng không chuyên cơ quan có thẩm quyền, không thực hiện hoặc thực hiện không đúng, không đầy đủ những yêu cầu,

kiến nghị của Viện kiểm sát; chưa quy định về thời hạn trả lời kiến nghị của Viện kiểm sát và chế tài để cơ quan bị kiến nghị đưa ra những biện pháp khắc phục vi phạm.

3. Một số đề xuất, kiến nghị

Để thực hiện thắng lợi các mục tiêu của Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, các Nghị quyết của Quốc hội, góp phần xây dựng hệ thống tư pháp nghiêm minh, công bằng, liêm chính, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp sau:

Thứ nhất, nghiên cứu sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện hệ thống pháp luật và nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật đáp ứng yêu cầu của giai đoạn mới, đặc biệt là pháp luật về đầu tư công, đất đai, nhà ở, tín dụng ngân hàng, kế toán, kiểm toán, đấu thầu mua sắm vật tư... mà qua công tác thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử các vụ án, vụ việc thấy còn sơ hở trong quy định của pháp luật, trong công tác quản lý. Có như vậy pháp luật mới được chấp hành nghiêm minh, phát huy được tính năng động, sáng tạo của cán bộ và bảo vệ được cán bộ.

Thứ hai, xem xét sửa đổi, bổ sung quy định về cơ chế, biện pháp hữu hiệu để bảo đảm hiệu lực, hiệu quả quyền kháng nghị, kiến nghị của Viện kiểm sát trong kiểm sát hoạt động tư pháp. Trong đó, xác định rõ cơ chế chịu trách nhiệm của đối tượng kiểm sát, cơ chế giám sát, xử lý trách nhiệm của đối tượng phải thực hiện các nội dung kháng nghị, kiến nghị của Viện kiểm sát..., nhất là việc thực hiện các kiến nghị của Viện kiểm sát về những sơ hở, thiếu sót trong quản lý nhà nước.

Thứ ba, Hội đồng Thẩm phán TAND tối cao cần sớm ban hành văn bản hướng dẫn một số quy định của Bộ luật Hình sự

năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017 có vướng mắc về nhận thức; liên ngành tư pháp trung ương cần ban hành văn bản hướng dẫn áp dụng pháp luật, nhất là đối với các đạo luật mới về tư pháp để kịp thời phục vụ công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm và vi phạm pháp luật.

Thứ tư, theo quy định của các đạo luật mới về tư pháp thì nhiệm vụ của ngành Kiểm sát nhân dân tăng lên rất nhiều, đặt trong bối cảnh thực hiện Nghị quyết số 39 về tinh giản biên chế; trong khi đó, phạm vi, đối tượng kiểm sát hoạt động tư pháp rất rộng: Kiểm sát việc tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm và kiến nghị khởi tố; kiểm sát việc khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử vụ án hình sự; việc tạm giữ, tạm giam và thi hành án hình sự; việc giải quyết các vụ án hành chính, vụ việc dân sự và những việc khác theo quy định của pháp luật (việc giải quyết phá sản, việc quyết định áp dụng biện pháp xử lý hành chính tại Tòa án...); việc thi hành án dân sự, hành chính; giải quyết và kiểm sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo trong hoạt động tư pháp; kiểm sát hoạt động trợ tư pháp. Do vậy, để tạo điều kiện cho VKSND hoàn thành nhiệm vụ, tác giả đề nghị:

Một là, quy định rõ ràng, đầy đủ và cụ thể quyền hạn, trách nhiệm của VKSND khi kiểm sát hoạt động tư pháp trong từng lĩnh vực, đặc biệt là: Tạm giữ, tạm giam, thi hành án hình sự; giải quyết vụ việc dân sự, vụ án hành chính; thi hành án dân sự, hành chính; giải quyết khiếu nại, tố cáo. Điều này bảo đảm cho Viện kiểm sát có đủ điều kiện tiến hành hoạt động kiểm sát và kết quả kiểm sát phản ánh đúng thực trạng của hoạt động tư pháp, tránh hình thức, dàn trải.

Hai là, nghiên cứu, xem xét về giới hạn chịu trách nhiệm của Viện kiểm sát đối với các vi phạm trong hoạt động tư pháp của các cơ quan tư pháp, khi mà Viện kiểm sát không có đủ nguồn nhân lực, vật lực để kiểm sát triệt để, toàn diện đối với tất cả các hoạt động tư pháp, chỉ tập trung kiểm sát những nhiệm vụ trọng tâm, kiểm sát xác suất, tỉ lệ (khi trực tiếp kiểm sát, kiểm sát qua hồ sơ vụ án, vụ việc), đây là vấn đề đang tạo áp lực rất lớn đối với cán bộ, Kiểm sát viên. Chẳng hạn, trong kiểm sát việc chấp hành án phạt tù của phạm nhân tại các trại giam, Viện kiểm sát không thể kiểm sát hàng ngày, hàng giờ, thường xuyên, liên tục các buồng giam giữ phạm nhân, chỉ kiểm sát trên hồ sơ đề nghị do các trại giam lập. Do đó, cần quy định rõ cơ chế chịu trách nhiệm của Viện kiểm sát trong những trường hợp này, Viện kiểm sát không thể chịu trách nhiệm đối với tất cả vi phạm trong hoạt động tư pháp của các cơ quan tư pháp, nhất là khi một số cơ quan tư pháp không tạo điều kiện thuận lợi cho Viện kiểm sát thực hiện chức năng, nhiệm vụ, không cung cấp đầy đủ hồ sơ, tài liệu và bảo đảm tính xác thực của các hồ sơ, tài liệu khi chuyển cho Viện kiểm sát.

Ba là, tình hình tội phạm, vi phạm pháp luật tăng, yêu cầu nhiệm vụ, trách nhiệm của VKSND theo quy định của các đạo luật về tư pháp tăng nhiều hơn trước, các hoạt động kiểm sát tư pháp đặt ra cao hơn ở tất cả các khâu công tác, đồng thời hoạt động của Viện kiểm sát có tính đặc thù. Do đó, kiến nghị Quốc hội, Chính phủ xem xét áp dụng cơ chế về kinh phí phù hợp đối với ngành Kiểm sát nhân dân. □